

**ความร่วมมือในระดับภูมิภาคในฐานะช่องทางแห่งกลไกเชิงมนุษยธรรมระหว่างประเทศ:
ศึกษาจากบทบาทขององค์การอาเซียน (ASEAN) ในกรณีภัยพิบัตินาร์กิส**

นายอัสรอฟ ศาสนกุล*

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้ ศึกษาบทบาทของความร่วมมือในระดับภูมิภาค ในฐานะตัวกลางที่ผลักดันให้เกิดช่องทางการปฏิบัติให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมให้เกิดขึ้นได้จริง แม้ว่าในขณะนั้นจะมีความขัดแย้งระหว่างประเทศผู้ประสบภัยพิบัติที่ก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง กับประชาคมนานาชาติที่ต้องเข้าแทรกแซงเพื่อแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าว บทความศึกษาถึงวิวัตนะของการกำหนดหลักการของการแทรกแซงเชิงมนุษยธรรม (Humanitarian Intervention) กับความสำคัญของอำนาจอธิปไตย (Sovereignty) ว่า วิวัตนะนี้มีมาอย่างยาวนานและส่งผลต่อการพัฒนาบรรทัดฐานทางด้านมนุษยธรรมระหว่างประเทศ เป็นสภาวะของการกลืนไม่เข้า คายไม่ออก (Dilemma) ของประชาคมระหว่างประเทศ ที่จะสร้างกลไกเชิงมนุษยธรรมให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพได้ แต่ปัจจุบัน ในบางสถานการณ์ของการละเมิดสิทธิมนุษยชน ความร่วมมือในระดับภูมิภาค กลับมีความสำคัญขึ้นมาในฐานะช่องทางหนึ่งที่จะทำให้กลไกการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมเกิดขึ้นได้จริง อีกทั้งยังสามารถที่จะพัฒนาความร่วมมือในระดับภูมิภาคนี้ให้กลไกเชิงมนุษยธรรมได้รับการพัฒนาต่อยอดต่อไป แม้ว่าประชาคมระหว่างประเทศจะยังหาข้อสรุปของวิวัตนะระหว่างการแทรกแซงเชิงมนุษยธรรมกับความสำคัญของอำนาจอธิปไตยไม่ได้ก็ตาม

ผู้เขียนใช้กรณีศึกษาภัยพิบัติของพายุไซโคลนนาร์กิส (Cyclone Nargis) ที่ส่งผลต่อประเทศพม่าในช่วงกลางปี ค.ศ. 2008 ที่ผ่านมา เพราะว่า กรณีศึกษานี้ได้แสดงภาพความขัดแย้งของรัฐบาลทหารพม่าที่เพิกเฉยต่อการให้ความช่วยเหลือประชาชนของตนที่กำลังได้รับความทุกข์ยากจากภัยพิบัติครั้งนี้ กับความพยายามของนานาชาติที่ต้องการเข้าแทรกแซงเพื่อแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าว ผู้เขียนพบว่า ภัยพิบัติครั้งนี้ มีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะที่เป็นจุดเปลี่ยนของความร่วมมือในระดับภูมิภาคอย่าง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือองค์การอาเซียน (ASEAN) ที่ก่อนหน้านี้ อาเซียนมิได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือเพื่อช่วยเหลือประเทศสมาชิกที่ประสบกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ แต่จากภัยพิบัติครั้งนี้ อาเซียนได้กลายเป็นตัวแสดงสำคัญในการประสานความร่วมมือของนานาชาตินำโดยสหประชาชาติ (United Nations) กับรัฐบาลทหารพม่า ผ่านองค์กรพิเศษที่เรียกว่า The Tripartite Core Group (TCG)

* ผู้ช่วยวิจัย ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

e-mail: rof_strider@hotmail.com

